

ปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์
PROBLEM OF PROSECUTION FOR DEFAMATION VIA
ONLINE MEDIA *

ศุภชัย พลวัน **

อภิสิทธิ์ สุวรรณลิขิต ***

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามสารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเป็นการศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ เพื่อศึกษาถึงในเรื่องของการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้เมื่อทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และเปรียบเทียบการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว พบว่า ในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดที่ยังไม่มีการกำหนดให้เป็นความผิดเฉพาะตามกฎหมายไทย เมื่อมีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจะต้องนำเอาความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นแม้จะมีลักษณะของการกระทำ วิธีการ เจตนาและจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกับการหมิ่นประมาทโดยทั่วไป แต่กลับมีช่องทางในการกระทำความผิดและผลร้ายของการกระทำความผิดที่กว้างกว่า ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหราชอาณาจักร, สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ,

* บทความนี้เรียบเรียงมาจากสารนิพนธ์ เรื่องปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ซึ่งได้ผ่านการสอบสารนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว

** ผู้ร่วมดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์และที่ปรึกษาสารนิพนธ์

*** นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ประเทศดังกล่าวมีการบัญญัติในกรณีของการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ไว้อย่างชัดเจน

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยเสนอให้มีการตรามาตรา 326/1วรรคหนึ่ง ขึ้นเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นเฉพาะ และผู้วิจัยเห็นควรให้มีการกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิด และกำหนดอัตราโทษสำหรับผลของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ปัญหาเรื่องการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้น สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ การหมิ่นประมาท / สื่อออนไลน์

Abstract

A study about problem of prosecution for defamation via online media in this thematic paper is aimed at studying concept and theory relating to defamation via online media and related legal principles on defamation via online media provided in laws of Thailand and foreign countries, analyzing problem of prosecution for defamation via online media and suggesting relevant solution in prosecution for defamation via online media in Thailand.

The study by research, comparison and analysis in laws of Thailand and foreign countries results that defamation via online media being offendable but Thai law has not provided it as a specific offense. In case of such offendable act arises, provisions of general defamation offense under Penal Code are applied. The researcher finds that although nature, means, intent and purpose of defamation via online media are similar to general defamation offense, its way and disastrous effect of offending are broader. In the meantime, laws of United Kingdom, Federal Republic of Germany, People's Republic of China and Republic of Philippines contain definitely provisions of prosecution for defamation via online.

The researcher suggests an amendment to the defamation offense provided in Penal Code by adding Section 326/1 to be a particular offense of defamation via online media. Moreover, the researcher deems appropriate to determine category of offenders and proper penalty for a result of defamation via online media in order that this sort of defamation can be efficiently solved.

Keywords DEFAMATION, ONLINE MEDIA

บทนำ

ความผิดฐานหมิ่นประมาทถือว่าเป็นการกระทำความผิดที่สามารถเกิดขึ้นในสังคมไทย โดยง่าย ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกระทำเป็นอย่างมาก โดยตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติถึงความผิดในลักษณะดังกล่าว ไว้ในมาตรา 326 ถึงมาตรา 333 ซึ่งในมาตรา 326 เป็นการกำหนดความผิดหมิ่นประมาทขึ้นเพื่อป้องกันชื่อเสียงหรือเกียรติยศของผู้ถูกระทำเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของความผิดฐานหมิ่นประมาท คือ การใส่ความบุคคลอื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูถูก หรือถูกเกลียดชัง ทั้งนี้ เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา 328 ในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา 326 ในกรณีที่ การกระทำความผิดหมิ่นประมาทนั้นได้มีการกระทำ โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ การทำให้ปรากฏอักษร แผ่นเสียง ตลอดจนการทำให้แสดงออกมาซึ่งภาพ เสียง หรือการประกาศด้วยวิธีอื่นใด โดยจะเห็นได้ว่าในความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 328 จะเป็นการกระทำความผิดที่มีเพียงโทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามความผิดข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลต้องสูญเสียชื่อเสียง ถูกดูถูก เกลียดชัง หรือรังเกียจ เป็นสิ่งที่ทำให้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นถูกระทบอย่างรุนแรง ทั้งยังอาจจะต้องสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพอย่างที่ไม่สามารถประเมินค่าเป็นตัวเงินได้หรือการที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ดูเสมือนบุคคลนั้นถูกสังคมพิพากษา โดยสิ่งกฏหมายมุ่งคุ้มครองในความผิดฐานหมิ่นประมาท คือ การรักษาไว้ซึ่ง ชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่ต้องเสียหายจากการกระทำดังกล่าว เนื่องจากเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ กรณีของการหมิ่นประมาท มีการกระทำออกมาในหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีการกระทำความผิดได้มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก อีกทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นมาต่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายมีมากกว่าอดีตที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายในปัจจุบันจะมีกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดลักษณะและบทลงโทษของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้แล้วก็ตาม แต่บทลงโทษที่กำหนดไว้นั้นยังคงมีเพียงบทลงโทษจำคุกและโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น

ในยุคปัจจุบัน การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นมิใช่ความผิดจะเกิดขึ้นมาได้เฉพาะต่อซึ่งหน้าเท่านั้น แต่สามารถกระทำผ่านทางสื่อต่างๆ เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยประกอบกับการขาดวิจารณญาณของผู้ใช้ ก่อให้เกิดการกระทำความผิดใน

ลักษณะใหม่ๆ ที่สามารถพบเห็นได้ตามสื่อออนไลน์ เช่น การกระทำผ่านเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้อย่างง่าย ทุกเวลา ซึ่งก็คือ ปัญหาที่น่าสนใจของการหมิ่นประมาทบนสื่อออนไลน์ อันทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแสดงความคิดเห็น โดยผ่านรูปแบบของการพูด เขียน วาดภาพ ข้อความหรือในลักษณะอื่นๆ ซึ่งการกระทำนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ จะต้องได้รับความเสียหายในหลายๆประการ ไม่ว่าจะเป็นการก่อความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ ตลอดจนหนทางในการดำเนินชีวิตหรือแนวทางในการประกอบอาชีพของบุคคลนั้นๆ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกรณีตัวอย่างจะเห็นว่ามีการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดยนำเอาหลักความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปมาปรับใช้เท่านั้น แต่มิได้มีการกำหนดหลักการของการหมิ่นประมาทบนสื่อออนไลน์โดยเฉพาะขึ้นมาปรับใช้จึงก่อให้เกิดเป็นแนวคิดและเป็นแนวทางในการศึกษาตามสารนิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาทั้งปัญหาของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทที่กระทำบนสื่อออนไลน์ เพื่อให้การใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา และลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้นมีความครอบคลุมและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาบทบัญญัติกฎหมายอาญาของประเทศไทยให้สามารถบังคับใช้ได้กับลักษณะการกระทำความผิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมในปัจจุบันได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาของวิทยานิพนธ์นี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากหนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ ซึ่งได้

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารดังกล่าวมาวิเคราะห์หาข้อสรุป ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) จากเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อประกอบการดำเนินการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ของประเทศไทย ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบกับความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายของต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการกำหนดฐานความผิดของบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบและอัตราโทษ ในกรณีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกันออกไป และเนื่องจากประเทศไทยยังไม่มี การกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่ครอบคลุมและชัดเจนอย่างในกฎหมาย ต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงทำการแบ่งการศึกษาในเรื่องปัญหาการดำเนินคดีหมิ่นประมาทบนสื่อ ออนไลน์ออกตามประเด็นสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะใน กฎหมายไทย

ในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ เป็นความผิดที่ยังไม่มีการกำหนดให้เป็น ความผิดเฉพาะตามกฎหมายไทย เมื่อมีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจะต้อง นำเอาความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ สำหรับการ กำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาทตามหลักประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้กำหนดให้มีไว้ ในมาตรา 326 ประกอบมาตรา 328 ซึ่งทั้งสองมาตรานี้เป็นกฎหมายทั่วไปที่บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ ในความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากรณีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นแม้จะมี ลักษณะของการกระทำ วิธีการ เจตนาและจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกับการหมิ่นประมาท โดยทั่วไป แต่กลับมีช่องทางการกระทำความผิดและผลร้ายของการกระทำความผิดที่กว้างกว่า การหมิ่นประมาทโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อออนไลน์นั้นถือเป็นช่องทางการกระทำ ความผิดที่สามารถเผยแพร่การหมิ่นประมาทไปได้อย่างรวดเร็ว และผลร้ายของการกระทำ ความผิดยังส่งผลในวงกว้างที่ยากต่อการสกัดกั้นอีกด้วย ซึ่งในกฎหมายต่างประเทศได้มีการให้ ความสำคัญกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นอย่างมาก โดยมีกำหนดให้การหมิ่น ประมาทบนสื่อออนไลน์นั้นมีลักษณะของผู้กระทำความผิดที่แตกต่างกันไปโดยคำนึงถึงบริบท เจตนาและลักษณะของการกระทำเป็นสำคัญ รวมถึงอัตราโทษที่นำมาบังคับใช้กับความผิดฐาน หมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกัน

สำหรับการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายต่างประเทศนั้น มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการกำหนดความผิดเฉพาะในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ไว้ในมาตรา 5 (7) แห่ง Computer Information Network and Internet Security, Protection and Management Regulations 1997 ที่กำหนดให้บุคคลทั่วไปหรือองค์กรที่ใช้สื่อออนไลน์ในลักษณะเป็นการสวประมาทผู้อื่นหรือบิดเบือนความจริงเพื่อหมิ่นประมาทผู้อื่นจะต้องถูกลงโทษปรับในการหมิ่นประมาทดังกล่าว และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ Cybercrime Prevention Law of Republic Act 10175 ในมาตรา 4 (C) (4) ที่กำหนดให้ผู้โพสต์เนื้อหาต้นฉบับเท่านั้นเป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ โดยกำหนดไปถึงบุคคลที่ได้รับการยกเว้นในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เอาไว้อีกด้วย นอกจากนี้ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีตาม TeleService Act 1997 ประกอบการพิจารณาของศาลสูงสุดแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่มีการกำหนดให้มีความผิดหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นมีผู้เผยแพร่ข้อมูลและผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบ และในสหราชอาณาจักรได้มีการกำหนดให้ผู้จัดทำข้อความ หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือการจัดทำข้อความนั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ แม้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสหราชอาณาจักรจะไม่มีกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ไว้อย่างเช่นในประเทศไทย แต่ทั้งสองประเทศก็มีการกำหนดถึงตัวของบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบต่อการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นอย่างชัดเจนต่างจากประเทศไทย

จากการศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายไทยกับหลักกฎหมายต่างประเทศในช่วงต้นนั้น จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นอย่างมากจึงได้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดเฉพาะขึ้น แม้บางประเทศจะไม่มีกำหนดเฉพาะเจาะจงไปถึงการกำหนดอัตราการลงโทษที่แตกต่างไปจากการหมิ่นประมาทโดยทั่วไป แต่ก็ได้มีการกำหนดในเรื่องของขอบเขตของผู้รับผิดชอบในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ไว้อย่างชัดเจนทำให้ง่ายต่อการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งต่างจากกฎหมายไทยที่ไม่ได้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดเฉพาะ จึงทำให้ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายนั้นยังไม่เหมาะสมเพียงพอ และแม้จะมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ขึ้นมาบังคับใช้เพิ่มเติม แต่กลับไม่มีการ

กำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว
อีกเช่นกัน

จากความในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อ
ออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะอย่างในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้บังคับใช้กฎหมายต่อการแก้ไข
ปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับใช้ได้จริง อีกทั้ง
ให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนที่มีความเหมาะสม , มีความจำเป็นและได้สมดุลระหว่าง
สิทธิส่วนตัวเสียของเอกชนจะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำความผิดในกรณีการหมิ่นประมาท
ทางสื่อออนไลน์

2) การแบ่งแยกประเภทของบุคคลผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทบนสื่อ
ออนไลน์

การพิจารณาความรับผิดทางอาญาตามความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์จะต้อง
ประกอบไปด้วยการกระทำที่ครบองค์ประกอบและช่องทางในการกระทำความผิดนั้น ซึ่งการ
พิจารณาว่าในกรณีที่จะต้องรับผิดชอบในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ผู้กระทำความผิดจะต้องมี
เจตนาด้วยหรือไม่ เนื่องจากการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นสามารถกระทำได้หลากหลาย
วิธีการ และผลร้ายของการกระทำความผิดนั้นย่อมมีผลแตกต่างกันหากผู้กระทำความผิดได้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่มีฐานะที่ต่างกัน จึงทำให้การไม่แบ่งแยกประเภท
ของผู้กระทำความผิดในฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นการทำให้การบังคับใช้กฎหมาย
ขาดประสิทธิภาพ และขัดต่อหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษและหลักการลงโทษที่เหมาะสม
กับบุคคลที่มุ่งเน้นให้หลักลงโทษที่เหมาะสมกับบุคคลนั้นเป็นหลักการที่ตรงกันข้ามกับหลักความ
ชั่วและหลักการลงโทษให้ได้สัดส่วน ซึ่งส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างถูกต้องและ
ชอบธรรมอย่างแท้จริง

ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นในกฎหมายต่างประเทศได้มีการกำหนดประเภทของผู้กระทำ
ความผิดและขอบเขตของการรับผิดชอบเอาไว้อย่างชัดเจน อาทิ ในสหราชอาณาจักรที่แม้จะนำเอาหลัก
ความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปตาม Defamation Act 1996 มาปรับใช้ แต่ก็ได้มีการกำหนดไว้
อย่างชัดเจนว่า ผู้จัดทำข้อความหรือเป็นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ แก้ไข หรือจัดการ
กับข้อความ แล้วบุคคลผู้นั้นยังทำการเผยแพร่ข้อความหมิ่นประมาทนั้นออกไปเท่านั้นที่จะต้องรับ
ผิด หรือในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ตาม Cybercrime Prevention Law of Republic Act 10175 ใน
มาตรา 4 (C) (4) ที่กำหนดเจาะจงเฉพาะผู้โพสต์เนื้อหาต้นฉบับเท่านั้นที่จะเป็นผู้ต้องรับผิดโดยไม่
รวมไปถึงผู้ที่ได้รับเนื้อหาดังกล่าว หรือผู้ที่กดถูกใจ กดแชร์ หรือแสดงความเห็นต่อเนื้อหานั้นด้วย

อีกทั้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ได้มีการกำหนดถึงหลักการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกับสองประเทศข้างต้น โดยได้กำหนดหลักการดังกล่าวไว้ใน Computer Information Network and Internet Security, Protection and Management Regulations 1997 ในมาตรา 5 (7) กล่าวคือ บุคคลทั่วไปหรือองค์กรที่ใช้สื่อออนไลน์ในการผลิต ทำซ้ำ แก้ไขหรือกระจายข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเป็นการสแปมประมาทผู้อื่นหรือบิดเบือนความจริงเท่านั้นถึงถือเป็นผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายต่างประเทศในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นจะเห็นได้ว่า ในกฎหมายต่างประเทศได้มีประเภทของผู้กระทำความผิดและขอบเขตของการรับผิดเอาไว้เพื่อเป็นมาตรการในการยับยั้งอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นบนสื่อออนไลน์ โดยได้แยกประเภทและความรับผิดของผู้กระทำความผิดไว้ตามลักษณะพฤติการณ์ เจตนาในการกระทำความผิดและผลร้ายอันเกิดแก่ผู้เสียหาย ซึ่งถือว่าหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการในการให้ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิดอีกฝ่ายหนึ่งด้วยนอกเหนือจากการให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายแต่เพียงฝ่ายเดียว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในกฎหมายไทยขึ้น เพื่อให้การลงโทษนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความได้สัดส่วนในการลงโทษอันจะส่งผลให้กฎหมายที่ใช้แก้ไขปัญหาในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นสามารถบังคับใช้ได้จริงและก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลที่มุ่งเน้นให้หลักลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างถูกต้องและชอบธรรมอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้น

3) การกำหนดอัตราโทษสำหรับผลของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์

สืบเนื่องจากปัญหาการที่ไม่มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะตามกฎหมายไทยและการไม่มีแบ่งแยกประเภทของผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้น เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นย่อมก่อให้เกิดปัญหาการกำหนดความรับผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามไปซึ่งหากพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิด เจตนาและผลร้ายที่เกิดจากการกระทำแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าหากการกระทำที่พฤติกรรมต่างกัน หรือการมีเจตนาและผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการหมิ่นประมาทที่ต่างกันนั้น ผู้กระทำในแต่ละประเภทก็ควรที่จะต้องมีความรับผิดในอัตราโทษที่เท่ากันซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในปัจจุบันขัดต่อหลักทฤษฎีความได้สัดส่วนของการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดในแต่ละ

ประเภทภายใต้หลักกฎหมายและความรับผิดชอบกัน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพและความเป็นยุติธรรมที่เพียงพอ

สำหรับกฎหมายต่างประเทศที่มีการกำหนดถึงอัตราโทษในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์แตกต่างกันออกไปจากหลักกฎหมายทั่วไปนั้น ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ได้มีการบัญญัติเพิ่มโทษของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทออนไลน์ไว้ จากเดิมที่มีโทษจำคุก 6 เดือน ถูกเพิ่มขึ้น 24 เท่า เป็นจำคุกสูงสุดไม่เกิน 12 ปี และสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกปรับเป็นจำนวนเงิน 5,000 หยวน ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลทั่วไป แต่หากผู้กระทำความผิดมีฐานะเป็นองค์กร จะต้องถูกปรับเป็นจำนวนเงินกว่า 50,000 หยวน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า กฎหมายทั้งสองประเทศได้มีการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองการกระทำความผิดบนสื่อออนไลน์เป็นอย่างมากทั้งมีการกำหนดความรับผิดชอบและอัตราโทษที่แตกต่างกันโดยคำนึงถึงผู้กระทำ ฐานะและความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหลักการดังกล่าวนี้จะทำให้มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์กลายเป็นมาตรการที่มีความครอบคลุม เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ได้

จากความในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการกำหนดอัตราโทษในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นเป็นการเฉพาะแยกจากหลักกฎหมายทั่วไปอย่างเช่นในหลักกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีน และกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าหากมีการนำเอาหลักการพิจารณาข้างต้นในเรื่องของการกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์มาประยุกต์ใช้ตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายต่อการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นมีความสอดคล้องกับความรับผิดชอบทางอาญาที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ เจตนาและผลร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีดังกล่าวเป็นการลงโทษที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับลักษณะของความผิด เจตนาของการกระทำและผลร้ายที่เกิดแก่ผู้เสียหายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

อภิปรายผล

กรณีของการหมิ่นประมาทที่มีการกระทำผ่านทางสื่อออนไลน์นั้น ถือเป็นลักษณะของการกระทำความผิดที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายและสามารถส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายได้

ในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อเกิดการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวไปแล้ว ในการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมก็จะมี การนำเอาบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยทั่วไป คือประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ประกอบ 328 ตลอดจน พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาเพื่อเป็นการปรับใช้ แต่ก็เห็นได้ว่า ในการนำเอาบทบัญญัติตามกฎหมายทั่วไปมาเพื่อเป็นการปรับใช้นั้น ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องมาจากกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังมิได้มีการกำหนดให้มีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะ ไม่มีการแบ่งแยกประเภทของบุคคลผู้กระทำความผิด ตลอดจนยังมิได้มีการกำหนดอัตราโทษสำหรับผลของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์

ประเด็นที่หนึ่ง การกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะในกฎหมายไทย ในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ เป็นความผิดที่ยังไม่มีการกำหนดให้เป็นความผิดเฉพาะตามกฎหมายไทย เมื่อมีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจะต้องนำเอาความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาปรับใช้ ซึ่งในกฎหมายต่างประเทศได้มีการให้ความสำคัญกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นอย่างมาก โดยได้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาทบนสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดเฉพาะทั้งในสาธารณรัฐประชาชนจีน , สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยกำหนดถึงลักษณะของผู้กระทำความผิดที่แตกต่างกันไปโดยคำนึงถึงบริบท เจตนาและลักษณะของการกระทำเป็นสำคัญ รวมถึงอัตราโทษที่นำมาบังคับใช้กับความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะอย่างในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้บังคับใช้กฎหมายต่อการแก้ไขปัญหการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับใช้ได้จริง

ประเด็นที่สอง การแบ่งแยกประเภทของบุคคลผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทบนสื่อออนไลน์ การพิจารณาความรับผิดทางอาญาตามความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์จะต้องประกอบไปด้วยการกระทำที่ครบองค์ประกอบและช่องทางในการกระทำความผิดนั้น ซึ่งการพิจารณาว่าในกรณีที่จะต้องรับผิดชอบในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาด้วยหรือไม่ เนื่องจากการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นสามารถกระทำได้หลากหลายวิธีการ และผลร้ายของการกระทำความผิดนั้นย่อมมีผลแตกต่างกันหากผู้กระทำความผิดได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่มีฐานะที่ต่างกัน ซึ่งในกฎหมายต่างประเทศได้มีการ

การกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิดและขอบเขตของการรับผิดเอาไว้อย่างชัดเจน อาทิ ในสหราชอาณาจักร , ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ในกฎหมายไทยขึ้น เพื่อให้การลงโทษนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความได้สัดส่วนในการลงโทษและสอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลอันจะส่งผลให้กฎหมายที่ใช้แก้ไขปัญหในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นบังคับใช้ได้จริงและก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

ประเด็นที่สาม การกำหนดอัตราโทษสำหรับผลของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ สืบเนื่องจากปัญหาการที่ไม่มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะตามกฎหมายไทยและการไม่มีแบ่งแยกประเภทของผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้น เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายกับการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นย่อมก่อให้เกิดปัญหาการกำหนดความรับผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามไปแต่ในกฎหมายต่างประเทศได้มีการกำหนดถึงอัตราโทษในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์แตกต่างกันออกไปจากหลักกฎหมายทั่วไปขึ้น ซึ่งก็คือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการกำหนดอัตราโทษในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นเป็นการเฉพาะแยกจากหลักกฎหมายทั่วไปอย่างเช่นในหลักกฎหมายของทั้งสองประเทศ โดยผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าหากมีการนำเอาหลักการพิจารณาข้างต้นในเรื่องของการกำหนดประเภทของผู้กระทำความผิดในการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์มาประยุกต์ใช้ตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายต่อการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นมีความสอดคล้องกับความรับผิดทางอาญาที่เหมาะสมกับพฤติการณ์เจตนาและผลร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1) เห็นควรให้กำหนดแยกการบังคับใช้กฎหมายในกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามประมวลกฎหมายอาญานั้นแยกจากความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปตามมาตรา 326 และมาตรา 328 กล่าวคือ เมื่อมีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เกิดขึ้นจะต้องไม่มีการนำเอาบทบัญญัติในความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไปมาบังคับใช้ โดยจะต้องมีการกำหนดให้ความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นบังคับใช้เป็นการเฉพาะ

2) ในเรื่องของการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยตรากฎหมายที่เกี่ยวกับกรณีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นเป็นอีกหนึ่งมาตราแยกออกจากการหมิ่นประมาทบนทั่วไปตาม มาตรา 326 และมาตรา 328 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของกฎหมายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหราชอาณาจักร , สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี , สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ได้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาทออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอให้มีการตรา มาตรา 326/1วรรคหนึ่ง ขึ้นเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ขึ้นเฉพาะ อีก ทั้ง ยังได้มีการนำเอาอัตราโทษตาม มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาเป็นต้นแบบในการกำหนดอัตราโทษด้วยเนื่องจากการกระทำความผิดที่ลักษณะใกล้เคียงกัน อีกทั้งช่องทางในการกระทำความผิดเป็นช่องทางเดียวกันอีกด้วย แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นสมควรให้โทษตาม มาตรา 326/1วรรคหนึ่ง ที่จะตราขึ้นใหม่นี้ควรมีอัตราโทษที่สูงกว่าเหตุเพราะต้องคำนึงถึงความร้ายแรงและขนาดของผลร้ายที่เกิดแก่ผู้เสียหายเป็นสำคัญ โดยมาตรา 326/1วรรคหนึ่งนั้นมีความว่า

“ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังผ่านทางช่องทางของสื่อออนไลน์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 3 แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ หากการกระทำตามวรรคนี้เป็นกระทำความผิดตาม มาตรา 329 ให้นำเอามาตราดังกล่าวมาบังคับใช้โดยอนุโลม ”

3) ในกรณีที่มีการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้น มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดแตกต่างกันนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพิ่มเติมใน มาตรา 326/1 วรรคสอง โดยกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่มีผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่มีฐานะที่แตกต่างกันควรมีความรับผิดที่แตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างของ Computer Information Network and Internet Security, Protection and Management Regulations 1997 ใน มาตรา 5 (7) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ตาม มาตรา 4 (C) (4) แห่ง Cybercrime Prevention Law of Republic Act 10175 กล่าวคือ

“ผู้ใดกระทำความผิดตามความในวรรคหนึ่ง ถ้าความผิด นั้นมีลักษณะการกระทำที่แตกต่างกันย่อมได้รับผลแตกต่างกันตามไปด้วย โดยในความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามมาตรานี้กำหนดให้ผู้จัดทำข้อความ ผู้ที่มีอำนาจตรวจสอบ แก้ไขหรือจัดการกับข้อความหมิ่น

ประมาทนั้นและผู้ที่จะแสดงความคิดเห็นบนข้อความนั้นในลักษณะของการหมิ่นประมาท ต้องรับผิดชอบในความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามมาตรา 326/1 นี้ แต่ความรับผิดตามวรรคนี้ไม่รวมถึงผู้ที่ได้รับข้อความ ผู้ที่แสดงความคิดเห็น หรือผู้เผยแพร่ข้อความนั้นด้วย”

4) ในกรณีที่การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นมิใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไปนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพิ่มเติมในมาตรา 326/1 วรรคสาม โดยถ้าผู้กระทำความผิดนั้นมิใช่ลักษณะดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 326/1 วรรคหนึ่งและวรรคสองมีฐานะในการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน ผู้กระทำในแต่ละฐานนั้นจะต้องระวางโทษที่แตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างในกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งปรากฏในมาตรา 5 (7) แห่ง Computer Information Network and Internet Security, Protection and Management Regulations 1997

5) ควรกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลนั้นจะต้องดำเนินงานด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และจะต้องจัดให้มีการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่หน่วยงาน สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชน เพื่อให้มีความตระหนักถึงปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์โดยส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม

6) ควรส่งเสริมให้สถาบันศึกษาจัดการให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ให้รับรู้ถึงคุณและโทษของการใช้สื่อออนไลน์อย่างสมควร รวมทั้งผลร้ายและความรับผิดจากการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ต่อบุคคลอื่น อีกทั้งยังส่งเสริมให้คนในสังคมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดบริการต่างๆ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ให้หมดไปจากสังคมไทยอีกด้วย

อ้างอิง

กรมองค์การระหว่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)*. กระทรวงการต่างประเทศ.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2560). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 11, แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. (2557). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 - มาตรา 366* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยส์.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2559). **คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ 1. (พิมพ์ครั้งที่ 1).**

คณิต ณ นคร. (2553). **พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จิตติ ติงศัทพ์ชัย. (2555). **กฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2555). **คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2559). **ประมวลกฎหมายอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 36). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ธานี วรภัทร์. (2557). **มาตรการบังคับทางอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

นพ นิธิสุริยะ. (2537). **สิทธิมนุษยชน** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ปกป้อง ศรีสนิท. (2559). **กฎหมายอาญาขั้นสูง** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ปรีดี เกษมทรัพย์. (2553). **นิติปรัชญา** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

สมยศ เชื้อไทย. (2562). **นิติปรัชญา** (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่. (2555). **เกร็ดกฎหมายอาญา ปรับปรุงใหม่ มาตรา 209 - 398** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:บัณฑิตอักษร .

อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2556). **ทฤษฎีอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). **อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อุทัย อาทิวา. (2558). **ทฤษฎีอาชญวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินตติ้ง.

Alan Travis and Charles Arthur. (2014). ***EU court backs 'right to be forgotten': Google must amend results on request*** (Online). available URL: <https://www.theguardian.com/technology/2014/may/13/right-to-be-forgotten-eu-court-google-search-results>. [2019, 17 April]

Bernard E. Harcourt. (2013). ***Beccaria's 'On Crimes and Punishments: A Mirror on the History of the Foundations of Modern Criminal Law*** (Online). available URL : https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1633&context=law_and_economics. [2019, 17 April]

Hariharan. (2015). ***Retributive Theory of Punishment: A Critical Analysis*** (Online). available URL: <https://www.lawctopus.com/academike/retributive-theory-of-punishment-a-critical-analysis/>. [2019, 17 April]

- Hilary Bok. (2014). *The Spirit of the Laws* (Online). available URL: <https://plato.stanford.edu/entries/montesquieu/#4>. [2019, 17 April]
- Jayshendra Karunakaren. (2017). *ASEAN Phenomena: Blocking the Internet in a democratic era growing on the digital world* (Online). available URL: <https://freedom.ilaw.or.th/censor%20ship%20in%20southeast%20asia>. [2019, 29 March]
- Jonathan Bennett. (2017). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation* (Online). available URL : <https://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/bentham1780.pdf>. [2019, 17 April]
- Lynskey Orla. (2015). Control over personal data in a digital age: Google Spain v AEPD and Mario Costeja Gonzalez. *Modern Law Review*, 78(3), Page 522-534.
- Martin Jensen, et al. (2012). *Punishment and resocialization* (Online). available URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/12522065.pdf>. [2019, 17 April]
- Michele Pifferi. (2012). Individualization of Punishment and the Rule of Law. *American Journal of Legal History*, 52(3), Pages 325–376.
- Mirko Bagaric. (2014). The Punishment Should Fit the Crime - Not the Prior Convictions of the Person that Committed the Crime: An Argument for Less Impact Being Accorded to Previous Convictions in Sentencing. *San Diego Law Review*, 2(51), Page 1.
- Republic Act 10175. (2012). *An Act Defining Cybercrime, Providing for The Prevention, Investigation, Suppression and The Imposition of Penalties Therefor and for Other Purposes* (Online). available URL: <https://www.gov.ph/2012/09/12/republic-act-no-10175/>. [2019, 29 March]
- Shawn D. Bushway. (2014). *Incapacitation* (Online). available URL: http://academyforjustice.org/wpcontent/uploads/2017/10/3_Criminal_Justice_Reform_Vol_4_Incapacitatio n.pdf. [2019, 17 April]